

fani / euforion danica zelenović

ZAUVEK

*Koliko vremena će proći
a uvek tu. Kao da
stojim idući.*

*U mraku svetlucaju zubi,
(ježim se), Dolazi. Raste.
Ujed kapi sočnih
iz nara.*

*Kao planete, zvezde,
zrna prašine,
sudaraju se kuglice i
odbijaju. Dovoljno snage
za još jedan put.*

MULTIPLE CHOICE

*Zablستا ponekad
neizdrživom jasnoćom.
Ono što jeste.
Sve odjednom.
Mi se imamo
da smo tu
i da smo tamo.
Naša su krila
razapeta nad sudbinom.*

FANI / EUFORION

*Kamenje gutam, a prah mi se prosipa iz ruku.
U utrobi čući sklopčano
davalovo dete, plavih očiju,
isturenih očnjaka i ledenog glasa
koji se razbija sa mojih usana
i pretvara u staklo.
Njegova tvrda, crna kosa izlazi
iz moje glave
i raste brzo, neprestano.
Sečem je velikim makazama.
Uzalud. Crna krv
iz sitnog srca.
Tainted love.*

DUBROVNIK

*U škrljicama stena
nemirne duše žive.
Na zlatne krovove
i na topao kamen
sa neba se spuštaju
alge.
Sve što je prošlo
i sve što će doći.
Svaki pogled
pruža mi
utočište.*

* * *

*Vozićemo se širokim putevima, prostranim,
nepreglednim, prema nebu, pravo u sunce,
odakle smo i došli.*

* * *

*Onda će sve oko nas biti dobro, pečurke će
nicati, mafjušne i velike, svuda oko nas će
leteti šareni leptiri, sa očima na krilima. A
onda ćemo sestati na visoke stolice, onoliko
visoke da taman lepo možemo da mašemo
nogama, a u nas će ulaziti miris proleće, do
stomaka će nas ispuniti, pluća će nam biti
ogromna, puna vetra, oluje, kiše, snage, lude
snage.*

*Polako ćemo se podići i razmaknuti zavese,
zidove, kamenje i otići, otići. . .*

gromoglasna tišina slaviša živković nikolin

Za Nemanju Mitrovića

Jednom sam išao toliko brzo niz ulicu u kojoj sam živeo da je vetar počeo da mi fijuče oko ušiju. U tom trenutku, s druge strane ulice počela je da prelazi ka meni jedna žena, skoro i sama potrčujući, i kada je prišla na korak pao mi je šešir sa glave. Mahinalno sam se sagnuo da ga podignem i u istom trenutku osetio veliku težinu na leđima. Sekund kasnije, shvatioh da me je to ona zajahala.

Na svakom ljudskom biću postoje tri udubljenja koja se mogu zajahati. Dva se nalaze na leđima, dok se jedno koje se u stvarnosti retko koristi za zajahivanje, skriva pod kosom. Na samom temenu. Sticajem okolnosti, imao sam sreću da su moja dva udubljenja na leđima prirodno zakržljala u najranijem detinjstvu tako da sam vrlo malo znao o svetu oko sebe, zanimajući se jedino onim što je moj pogled uspevao da rasvetli. Inače, to su tanane linije koje se pružaju od srca prema vratu i mogu u uzvesnim slučajevima nesnosno da muče. Kod sebe nisam osetio nijedan trenutak koji bi nagoveštavao njihovom propustljivost. Ali treća!! To je bilo nešto sasvim drugo. Od malih nogu sam znao, čak ga na nekakav neobjašnjiv način i ispitivao, za taj kanjončić između hipotalamusa i kore velikog mozga, kroz koji, to sam tek u pubertetu saznao, neposredno pre no što sam prvi put bio zajahan, nesmetano prolaze aveti. Pa ipak, i dalje sam sebe smatrao srećnim bićem. Svako biće kojem su dve pukotine zalivene nema prava da se tuži na život. A i ona avet što me je zajahala, grdnog li čuda, brzo se uvukla unutra tako da je zaista nisam ni smatrao za neku mučiteljicu. Nakon sudara na ulici, retko se pojavljivala, a i tad bi se prilično fino zabavljali, bez obzira što nije posedovala smisao za humor, a predrasude joj bile do bljutavosti ponižavajuće. Ta mala kurvica je imala izvesnih čari, pre svega žensko obličje u koje sam mogao nesmetano da zavlacin svoje prste. Razumljivo, sve sam to plaćao tugom koja me je kasnije obuzimala. Dok sam je pipao ona me je podsećala da sam nekada živeo u drugačijem prostoru od ovog ovde, u kući sa velikim prozorima i svim udobnostima, pričala je čak i o tome da je tamo postojala jedna žena, možda moja rođena majka koju sam voleo celim bićem. Ja se toga uopšte ne sećam, reč majka u meni ne izaziva ništa sem blage mučnine koju uspevam sasvim lako da potisnem. Pa ipak, znao sam da avet skupo naplaćuje trenje svoje sluzokože. Ulagao sam silan trud kako je ne bih prizivao. I vremenom u velikoj meri uspeo.

Danas, kada živim sa muškarcem u kući, udaljen od puteva toliko da je susret s drugim ljudima pravo čudo, život o kojem mi je pričala liči na nekakav davnašnji san. A snovi nemaju težinu, to svako zna. Jedino u onim retkim trenucima kada se zamislim, a od toga sopstvena glava postane nestvarna i skoro ogavna, pomislim da sam se našao toliko daleko od prostora na koji me avet podseća, da više ničim, nikakvim razmišljanjima toliko razdaljinu neću moći da shvatim. Ukoliko je sve to zaista i bilo, ukoliko je to bila Zemlja, tada ovo ovde sigurno nije, bez obzira što televizija, moj sadrug i povremeni gosti govorili o tome. Vreme koje ovde protiče bolje i da ne spominjem.

On često govori kako nam se stanište ne razlikuje od domova drugih ljudi. Odgovaram mu da nije potrebno da to pominje, da obojica volimo ovo mesto i da je to sasvim dovoljno.

Naša je kuća zapravo brod! Jasno mi je da se brodovi razlikuju od kuća, ovo je ustvari kuća po nekim spoljašnjim karakteristikama, pre svega okolo nema nikakve vode, zatim, on često izlazi da bere bilje i dovodi nove životinje. Naši psi su vezani u dvorištu, iza kuće je obor sa stokom, dovoljno je samo to, da pojam broda bude shvaćen kao stvar dogovora. A opet, zar se može sumnjati da to nije brod, ako to tvrdim ja, koji sam celim bićem vezan za njega.

Na proćelju smo napisali »Tajfun« iz poštovanja prema velikom piscu o morima i bro-

dovima. Moj drug sebe takode smatra mornarem i ja sam ga iskreno zavoleo. Posle je počeo da priča kako je moj otac i ta je ljubav postepe-no, kako sam ga raskrinkavao u izmišljanjima sve više splašnjavala. Koliko sam ga puta samo tukao govodom žilom, sve dok nije izneo razloge zbog kojih je pokušavao da me prevvari. Između ostalog, priznao je da se zove Šraub, Bibi Šraub, te da je nekada i sam bio prevaren. Žed za osvetom ga je gonila sve dok me nije sreo. Odmah sam znao da si žrtva, čim sam te ugledao. Kada sam ga upitao zašto mu je bila potrebna žrtva, kazao je da sve to čini u veri i za veru. Dok je sam bio varan neprimetno je prihvatio u legende koje su mu pripovedale žene od kojih je bio namamljen. Kleo se da je samo zbog toga varao ljude s kojima je potom drugovao. Tako sam saznao i to da nisam jedini s kojim je to pokušao. Prema tome, nikako nije mogao da zna da ću biti izuzetak, pokušao je da me zavede pričom o očinstvu, jer me je zavoleo i želeo da spasi po svaku cenu. Inače, legenda se odnosi na izvestan brod kojim će biti spašeni od nevolja predstavnici svih životinjskih vrsta. Šraub zaista ne veruje ni u šta drugo sem u skorašnji nailzak nevolja.

Onog trenutka kada je priznao da nismo ni u kakvom srodstvu, celim se bićem podčinio mojoj volji. Zauzvrat je zahtevao jedan jedini ustupak. Molio me je da ga više ne oslovjavam njegovim imenom. Ništa me nije koštalo da pristanem. Potom, kada bih slučajno izgovorio njegovo dotadašnje ime (u početku se to jasno događalo) pobledeo bi od besa, padao u očajanje koje bi trajalo danima. Nakon jedne dugotrajne depresije tokom koje nije uzimao ni mrvicu hrane, bio sam primoran da mu dam novo ime. Krstio sam ga Kapica. Njegove su utonule i bezživotne oči smesta blesnule, novo ga je ime čuđotvorno preporodilo. Zagrlilo me je oko kolena i dugo mi zahvaljivao. Izleteo je iz kuće onako poluobučen i potom ga nije bilo nekoliko dana. Vratio se prijav i pretučen sa zlatnim satom koji mi je doneo na dar. Kapica je inače moje krsno ime.

Zaista shvatam da je vrlo tešk razmišljati o našem brodu. Pogotovo su na mukama naši retki gosti koji nikako da proniknu u svrhu odaja koje nam stoje na raspolaganju. Ovde je sve prostrano. Imam utisak da je to stoga što nas dvojica još uvek nemamo nikakva zanimanja, još uvek smo u procesu odlučivanja čime bi smo se bavili. San nam je da postanemo moreplovci pre i što naidu nevolje, ali, povremeni snimci na televiziji koji prikazuju brodove, nedvosmisleno pokazuju kakvi su trenutno uslovi za plovidbu. S druge strane, mnogobrojni razgovori koje smo vodili o nesrećama stvorili su veliku odvratnost prema vodi.

Raspored koji zbunjuje goste odnosi se na sprat i prizemlje u koje uzgred budi rečeno mesecima nismo zalazili. Prizemlje je namenjeno iskušenjima koja će doći, sprat je mesto koje takode ne volimo previše, držimo tu kavez sa životinjama i odlazimo tamo samo da ih hranimo i povremeno koljemo. Isprva mi je bilo čudno da stanujem u hodniku, da spavam na stepeništu pored onolih udobnih postelja svuda unaokolo. A onda smo se odlučili na poveći izdatak i dali se na preuređivanje podruma. On je dao pare za materijal, uglavnom sam radio sam.

Da ne bih nikog dovodio u nedoumicu, ne opisujem ja na ovim stranicama ništa od onog što bi se moglo podvesti pod sintagmom »unutrašnji život«, sve o čemu pišem realnost je, možda i jedina za koju znam, ma koliko izgledalo na prvi pogled čudnovato, takva je moja današnjica i ja nemam niti najmanju želju da cifram i ulepšavam. Tako me je pre izvesnog vremena jedan nepozvan posetilac, nekakav uštogljeni anketar, koji nikako nije smeo da siđe u podrum i upozna se s Kapicom, ubeđivao kako izmišljam sadržaja kompezirajući tako nedostatak žene u kući, da se navodno u svojim maštanjima nadam ljubavi. Kakva odvratnost, koliko nepoznavanje života?!

Moj drug i ja smo ljudi od krvi i mesa, naš je brod sasvim jasan, sve ili bar većina predmeta na njemu funkcionišu, bez obzira što je momentalno u obliku kuće. Moja pregnuća ojačana nadom u pogledu mogućnosti ove zgrade da jednom zaplovi nisu nipošto mala. Osećam se prilično glupo dok se ovako hvališem, ali radim kao konj i to bi svaki stručnjak za brodove odmah primetio. Mislim na onu vrstu brodova od prirodnih materijala kakvi jedino i treba da plove. Da bi postalo jasnije o čemu tu govorim, dovoljno je da kažem kako sam pre tri godine počeo da zamenjujem cigle onima materijalom koji sam smatrao mnogo prihvatljivijim. Drvenim opekama. U pitanju je nadahnuće, bez sumnje. Pronašao sam u dvorištu jednog poznanika koji se odao porocima, dva stabla libanskog kedra i otkupio ih po vrlo povoljnoj ceni. Sklopio sam zatim arazičan sa jednom obližnjom strugarom koja mi je od stabala izrezala 20.000 komada drvenih cigala koje sam kasnije, zid po zid ugrađivao umesto zemljanih. Šta više, ostalo je sasvim dovoljno dasaka za oplatu kada za to dode vreme.

Nikada nisam padao u vatru i ljutio na ljude zbog njihovih predrasuda koje ih gone da budu sumnjičavi. Od kada sam započeo rekonstrukciju zgrade u brod, pre ostalog sam spoznao da na svojim plećima svako nosi svoje vizije kao krst pod kojim se dragovoljno kleca. Govorim to zbog toga što moj drug, ili je trebalo da kažem moj dotadašnji drug u vizijama, nije našao za shodno da i sam uzme učešća u radu. Kako je vreme odmicalo, ja sam sve više kopnio od fizičkih naprezanja, a usamljenost je postajala sve očiglednija. I onda, kada bi se nakratko pojavio i nešto prokomentarisao imao sam utisak da sam to već čuo, da sam takvim rečima već jednom bio izneveren.

I da su samo reči, gurao bih nekako i dalje. Ali on je stajao iza njih nadut svojim verovanjima o zaludnostima. To je bilo nešto novo što je iskopao iz knjiga. Zato ga je sve više zanimala hrana. Jednom mi je prilikom kazao, ti radiš na osposobljavanju lađe, a ja moram da znam kako će mo preživeti. Misliš da je to lako. Odgovorio sam mu da u podrumu imamo tri kafanska hladnjaka i veliku ozidanu salamuru. Njemu se to činilo nedovoljnim. Zahtevao je da kupujemo još, negde je pronašao nacr starinske ledare i ubeđivao da je napravim. Da na izvesno vreme batalim brod. Opirao sam se, ali šta vredi, on je najupornije stvorenje na svetu.

Onda, baš onog dana kada sam započeo da produbljujem temelj kako bih podbacio daske (nekakav strah da vreme ističe nije mi davao mira, oplata mi je bila važnija od snabdevanja buduće palube) začuo sam nesnosnu ciku iz dvorišta. Istrčao sam onako prljav, sav unezveren i zatekao ga kako zadaje udarac sekrom poslednjoj svinji iz našeg obora. Pre toga je mučki i bez buke pobio ostale.

Zavapio sam: »Nesrećniče, šta to činiš? Spokojno se okrenuo ka meni i odgovorio kako me je već nekoliko puta upozoravao, ali da ga nisam uzimao ozbiljno.

— Eto, ovog sam časa pobio domaće životinje, a ti nećeš imati mesta gde da smestiš njihovo meso! Dao sam ti čak i nacrt za ledaru. Ali gospodin radi po svome!

Oči su mi se zakrvavile, sve sam odjednom video crveno. Pošao sam ka njemu i jasno, uplašio se je i počeo nespregnuto da beži. U poslednje vreme imao je običaj da navlači na sebe žensku odeću, prema tome, brzo sam ga prestigao. U tom času, on se okrenuo, otvorio usta i umro.

Jedan mi je lekar rekao da je to bila srčana kap, dok je drugi kategorično tvrdio da je u pitanju eurizma. Bilo kako bilo, pokopao sam ga kako dolikuje, ali sam se celo vreme, ma koliko se uzdržavao, smejuljio u sebi, uvek kada bih se setio izraza na njegovom licu dok je ispuštao dušu. Nakon nekoliko dana počeo je da se širi nesnosan smrad pa sam morao da napustim rad na brodu i iskopam duboku jamu u koju sam s puno kreča bacio njegove žrtve.

Elem, najzad sam bio sam. Nema lažnog Kapice, nema proždrljivih svinja koje bi samo jele. Brod nije bio ni upola završen, a odjednom je i mene uhvatila lenjost, kao da me više nije veselilo da na njemu radim kada više njih nema. Zamandalio sam podrum i otišao da živim na spratu. Samoća može da uguši, svakaćo će mi biti bolje sa životinjama. Sve su one u prvobitnom planu trebale da se otisnu sa na-

ma ka novom životu. Potonji razvoj događaja pokazao mi je da je njega ipak više zanimalo klanje. Preko noći su mi postale privržene do smrti.

Voleo bih da se zna, onog trenutka kada sam započeo da govorim o sebi, pomenuo sam ljudske pukotine (pod njihovim se odkriljem sve i odigralo) i onu avet koja se naselila u jednu od mojih pukotina, i vremenom povremeno pojavljivala. Zbog okolnosti sam je smatrao prljavom podmuklošom. Nakon upokojenja sadruga uverio sam se koliko sam bio brzoplet i bezdušno nepravedan prema njoj. Ona nije bila nikakva kurvica, na otvoru moje glave živela je prava svetica.

— Znaš — kazala je jednom prilikom kada sam se već bio privikao na njeno svakodnevno pojavljivanje i dočekivao je raširenih ruku — život je ponekad manje od slike koju vidimo. Kada ne smemo da se okrenemo to je zato što tamo nećemo videti ništa. Da bi verovao u ono šta si moraš da znaš šta nisi!

Odgovorih joj: — Samo napreg, pričaj! Od tebe mi je sve drago.

— Nema šta da se priča, odmah se spremaj na put!

Pustio sam sve preostale životinje i krenuo. Za mnogim je krenuo jedino pas.

Hodali smo ceo dan prema Severu i pred noć stigli do nekih kuća iz kojih se izvijao plavičast dim. Pokucao sam na prva vrata, ali nikog da mi otvori. Na drugima, ista stvar. U treću kuću udoh nepozvan. Razgledah sobe i izadoh. I u četvrti nije bilo nikog.

čelom uz čelo

stevan perić

Tvoje telo procuri, samo ako ga zagrebem. Zašumi poput klozet-ske šolje i oblije mi gležnjeve. Rado bih da skliznem da se spuzhem uz krvavo bedro i štrcnem kao bubuljica.

Ovako zamotan u trbuh ostajem barska ptica.

Shvati da ne postoji ništa drugo do krvi. Uzburkane i vrele u pravcu grada koji smo iznenada napustili.

Noć je utroba kita, povezana kanalizacijskim cijevima. Tihim talasima zapljuskuje naše opuštene udove.

Nekoć smo isпали iz utrobe. Srčemo i pljujemo tamne obrise mesa.

Iz njenih snova džikljaju zračni cvetovi.

U djeliću vremena — istovremeno, zapažam njene duge nokte i blede košate ruke. Nežno se, poput daha izvi u senku.

Moje dvospolno biće, devojka iz stripa sa velikim bledim kapcima.

Poželim biti mala noćna lampa koju nasilno gura u sebe.

Ubica sam zanet dečijim smehom. Dok se svlačiš milujem korice jetkog brijača.

Noć je beli otrov za slepe miševе. Mlečna čokolada sa koje se smeje umobolni dečak. Njegova potreba za dahom. Svež i ugljačan zrak po kojem klizi obnažena.

Zločin je moje spasenje. Puni bleđi mesec što se puže ivicom kre-veta i zaklanja senku beloga krsta.

Noćas ćeš ponovo biti rođena.

sam bio u sledećem domu. Nešto sasvim drugo, počelo je da mi stvara dodatne muke. Pas koji je krenuo sa mnom i s kojim sam postao jako blizak, odjednom se polakomio, kao da je zaboravio sve što se događalo u kući zvanoj brod. Nekakva sila je počela da mu vršlja kroz biće, jednom rečju hteo je da se ženi, lajao je na mene kao na najgoreg neprijatelja i povazan trljao svoj ud o nogare nameštaja. Potpuno sam svestan da je jedna životinja samo posmatrala svet oko sebe i u svakom od predmeta videla kaju. To je za moja shvatanja života postalo nepodnošljivo. Neprimetno počeh da posmatram šta se sve to u njemu zbiva, u nadi da ću mu nekako pomoći. Jednog jutra, dok sam zahvatao vodu na bunaru učini mi se da neko ide ulicom i umalo se ne sručih od straha. Kada je srce počelo normalno da bije, sredih misli i shvatih da nema razloga strahu, čak se i obradovah.

Istrčah na sokak i stvarno, ulicom se ge-gao pijani šinter. Na ramenu je nosio dugačku motku sa omčom.

Veselo ga pozdravih: »Jako mi je drago što vas vidim, zaista. To je baš fino, da se pojavite nakon što mesecima nisam video ljude.

— Jesu li sve ovo tvoje kuće, gazda? — upitao me je zadivljeno.

— Nego šta! Svih 170!

— Koliko tražiš za kiriju? Tako bih rado poživio u nekoj od njih.

— Znaš šta, nadi kerušu mom psu i imaćeš ključeve od koje god želiš.

— Daj ruku — viknu on — brzo daj svoju desnicu da se rukujemo.

Pozdravismo se i on otrča u šumu preko potoka.

Može biti da nije prošao ni sat, eto ti njega. Pod muškom je nosio šarenu kujicu koja je sva drhtala.

— Razmišljao sam usput — reče — kako bi gledao na to da se malčice uselim u crkvicu. Mala je.

— To, kao što i sam znaš, ne ide. Ko je još video da se ženi u crkvi? Biraj neku drugu.

— Onda me pusti u popovsku kuću. Zar nisam doneo što si zahtevao?

Dan pre no što će se pojaviti u popovju sam kući naišao na neke vrlo zanimljive predmete, pa sam prema tome i sam planirao da se uskoro prebacim u nju.

— Ona treba za koji dan da bude zauzeta.

— Ti izgleda svim silama želiš da me ponižiš?! — povika odjednom. Čekao si žrtvu, je li? Zato si mi se obradovao?

Baci ono kućence meni u lice i odjuri skoro me oborivši.

Pomislih da se ponaša kao budala, da je vrlo lako mogao da se dogovori sa mnom, jer zaista nisam imao nameru nikog da podčinjujem.

Okrenuh se da vidim u kojem će smeru otrčati, ali tamo nisam mogao da vidim apsolutno ništa. Samo sam osećao uže kako mi steže vrat.